

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

L. XIII. 18

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

15. X. 1966

OB VAUHNIKOVI NEVIDNI FRONTI

Srečko Baraga

Vsaka knjiga visi v zraku, če ji kritika v literarni zgodovini ne odmeri mesta, ki ji po notranji vrednosti pripada, in ostane abstraktna tvorba, če jo kritika ne postavi v določen čas in okolje.

Predavatelj bo skušal knjigo, kakor pravijo Španci, „ubikirati“.

Ker je knjiga pri navajanju dejstev netočna in preskopa, je treba dopolniti z novimi dosedaj neznanimi viri in osetlili ozadje mnogim zgodovinskim dogodkom. Predavatelj, ki je Vauhnik osebno poznal, bo dokočno pojasnil, kako je Vauhnik izvedel za Hitlerjev napad na Jugoslavijo. Prav tako bo prvič objavil izpovedi nekaterih sodelavcev pok. Golca. Treba je tudi načelno spregovoriti, kako piše pok. Vauhnik o vohunstvu v Ljubljani, posebno je potrebno najti odnos Slovencev do vsega Vauhnikovega delovanja. Treba je odgovoriti na vprašanje: „Cui bene?“

Iz svetovnega kompleksa je treba izluščiti vprašanje slovenske bitnosti.

Ne smemo tudi prezreti poleg narodnostnega problema tudi moralni problem vohunskega delovanja. Posebno važno pa je, da se določi moralna in etična stran vseh sodelavcev.

Na vsa ta vprašanja bo skušal predavatelj odgovoriti s konkretnimi podatki.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Dvanajsti kulturni večer v soboto 15. oktobra ob sedmih pri Bullrichu
Sarandí 41

VAUHNIKOVA NEVIDNA FRONTA

Predaval bo dr. Srečko Baraga

Nujno prosimo za točnost, ker se bo predavanje zaradi obsežnosti moralo takoj začeti.

UMETNOST MORA ITI PREDALEČ

Vesolje se naglo oblikuje v občestvo, pa naj se to komu zdi prav ali ne. II. Vatikanski koncil je trajal štiri zasedanja. Cerkev je to pot po vseh kontinentih zavalovala z vsem zagonom in marsikje so se slišali glasovi, da je sprožila preradikalno, preveč dinamično gibanje. Sklepi se šele uvajajo v praktično delo, toda povsod se razgrinjajo obzorja, ki nekaterim jemljejo pogled. Zato je bilo oklevajočim pač primerno namigniti: „Ne bojte se — nikar naj vam ne zmanjka poguma...“ Klicarji bodo dobivali udarce, toda so udarci in rane, ki ne bole, tudi če so smrtni.

Podoben pozivi izzvene ponekod v pravo pohujšanje. Res je, ljudje so zaradi preneglega tempa nejevoljni nad tistimi, ki povzročajo nemir, toda ko se ozro, morajo za tokom, ker ni nikomur več dano, da bi smel ostajati zadaj.

Wuppertal je veliko industrijsko središče v zahodni Nemčiji, v nekaj preteklih desetletjih je postalo tudi važno kulturno torišče z mnogimi ustanovami. Sredi septembra so odprli novo gledališče, ki bo redkost v Evropi, ker je prvo, zgrajeno v obliki nebotičnika. Za slovesno otvoritev so povabili kot slavnostnega govornika Heinricha Boella, poleg Güntherja Grassa, vodilnega zastopnika nemške moderne proze in pogosto se v času podeljevanja Nobelovih nagrad navaja njegovo ime med nemškimi kandidati; seveda bi bil že čas, saj po Thomasu Mannu ni prejel literarnega Nobela noben nemški pisatelj. Slavnostni govori so navadno pripravljeni tako, da nikomur ne gredo na živce — lepi dogodek naj skozi srca izzveni kot slavospev srečanju z novo kulturo in umetnostno ustanovo. Toda Boell se je temu pravilu izmaknil in nanizal celo vrsto „pohujšljivih“ misli in so poročevalci znali povedati, da je slovesnost imela dva dela: škandaloznega in uradnega, ki je bil zaradi uvodnega govora nekoliko lesen, mrk, žalosten...

Samo nekaj Boellovih misli:

Pred nami je prazen oder; nobena predstava mu še ni odvzela krstne nedolžnosti. Ker še niso na njem ničesar zaigrali, si jemljem pravico, da povem, kaj naj se na odru uprizari: samo umetnost... Kar bo umetnost na odru potrebovala, je samo material — svobode ne potrebuje, kajti ona sama je svoboda. Lahko se zgodi, da kdo umetnosti svobodo vzame — vendar ji svobode nikdo ne more dati: nobena država, nobeno mesto, nobena društvena skupnost. Nikdo si naj ne domišlja, da ji more svobodo dati — ne, umetnost je po svoji naravi svobodna... Če ji kdo svobodo da, tedaj ta ni nič vredna — edino vredna je sama tista, ki jo sama ima, si jo sama lasti. Seveda se bodo ne-

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228

R. P. I. 847847

MIROVNA KNJIŽNA NAGRADA

Nemško založništvo je že pred leti začelo podeljevati vsakoletno nagrado za mir. Slovesna razglasitev je bila potem v prostorih frankfurtske katedrale. Pred leti je prejel tako nagrado francoski filozof in književnik Gabriel Marcel. Letos sta jo pa prejela kardinal Bea in nizozemski protestantski pastor dr. Visser-Hooft, generalni tajnik ženevskega odbora za ekumenično gibanje. Nagrado je obema 25. septembra slovesno izročil predsednik zahodne nemške republike dr. Lübke. Tokrat se je prvič zgodilo, da so nagrado razdelili ex equo in so s tem hoteli poudariti, kako važno je delo tistih, ki se trudijo za zblizanje krščanskih cerkva. Celotna nagrada znaša 2500 dolarjev. Prvič so jo podelili leta 1950.

— Virgil Gheorghiu je z delom Petindvajseta ura dosegel svetovni sloves. Pred dvema letoma je bil posvečen v duhovnika pravoslavne cerkve, pred kratkim pa mu je patriarh Justinijan podelil naslov stavrofora s posebnim odlikovanjem romunske pravoslavne cerkve. Izrečno je povedano, da mu je bilo oboje podeljeno kot priznanje za njegovo literarno delavnost. Stavrofor je najvišja čast, ki jo more sekularni duhovnik doseči v pravoslavju. Gheorghiu sme odsej nositi rdeči pas in na prsih križ, kakor ga nosijo škofje pravoslavne cerkve.

kateri zgrozili, češ, kaj bo, če gre predaleč. Vendar se za taka mnenja ne more zmeniti, ker že sama ve, kdaj je šla čez meje. Seveda tedaj začno nanjo streljati. Kaj in kako bo z njenim pohodom, ji nikdo ne more določiti. Zato mora sama ugotoviti, kako daleč sega svoboda — na koncu razglabljanja boste tudi vi vsi prišli do zaključka, da je danes umetnost edina oblika svobode na zemlji.

Svobode pa umetnost ne nosi v žepu in je zato ne more deliti kot drobšč iz kovancev, kajti svobode ne moremo razčlenjevati... Toda danes se družba trudi vse usmeriti v konformiranost, vse uskladiti, kajti družbo moti nered — ne želi si takih, ki korakajo ob strani in izzivajo izpraševanje vesti... Vse je preračunano no tržnost in ob velikem gospodarskem trgu bi tudi svoboda morala biti na stojnici v kosih in odrezkih... Država je nad vsem, toda trenje je tolikšno, da je dejansko ni — vsaj mi Nemci nimamo skupne države; ko smo brez nje, nas je strah spoznati, da živimo že v času poslednje odločitve: smo že v času, ko je pet minut čez polnoč. Naš dan je mimo — vsak je svoj dan že zamudil, nam doni od vseh strani. Družba pa si želi rešilnega odgovora in ker realnega ne vidi, se zviha v nedoumljivosti in neprijemljivosti. Ne želi na pot za umetnostjo, ki je že daleč onstran — predaleč!

Umetnost države ne potrebuje. Njen tempelj duha se imenuje svoboda. In kje je njena poetična globina? Njena skrivnostna trojnost se glasi: prostost, urejenost, neizpolnjenost v upanju — umetnost ni brez upanja, je studenec upanja brez dna in si ne more žeje nikdar pogasiti, ker je žeja brez utešljivosti. Iz svoje svobode, obzorja brez meja, se umetnost oblikuje z zavestjo, da nikdar ne more iti predaleč...

KLIMENTOVE PROSLAVE

Za 1050-letnico smrti sv. Klimenta Ohridskega so bile letos v Makedoniji različne proslave. Od vsega je vredno omeniti tri dogodke.

Za obletnico so preuredili v dober muzej stavbo, kjer je grob sv. Klimenta. To je bila Klimentova katedrala, od tod je razpošiljal svoje številne učence: laike in duhovnike po Balkanu. Danes nosi ta stavba ime Imaret in je v zunanji podobi turška mošeja. Na ohranjene temelje nekdanje cerkve ali boljše cerkva so Turki v 14. stoletju postavili mošejo, a tako, da nje temelji prečkajo prvcne. S tem so se sledi nekdanje cerkve bolje ohranile. Zunanja podoba je ohranjena, v notranjosti pa so izkopali in očistili vse temelje in uredili tako, da je mogoče videti do dna, kjer je Klimentov grob. Seveda: grob je prazen. Preden so Turki krščansko cerkev preuredili v mošejo, so odnesli vse dragocenosti in med njimi je bila brez dvoma relikvija sv. Klimenta najbolj dragocena. Prenesli so jo v novo katedralo, v cerkev Bogorodice Pervilepte (Preslavne), ki je s tem dogodkom postala stolnica. In od tedaj jo ljudstvo imenuje kratko cerkev sv. Klimenta. Tudi ta je po svoji arhitekturi in freskah tako lep dokument ustvarjalnosti 13. in 14. stoletja, da jo je sedaj oblast spremenila v muzej. In tako je moral sv. Kliment spet na pot in ostanke so tokrat prenesli v cerkev sv. Nikolaja, ki stoji v bližini sv. Sofije, in je brez dvoma vzbudila največ svetovne pozornosti.

Večja cerkvena proslava je bila 9. in 10. avgusta v cerkvi sv. Klimenta. Čeprav je tedaj bila že muzej, so pravoslavni cerkveni predstavniki dobili dovoljenje, da je obhajanje obletnice bilo združeno z vsem vzhodnjaškim bliščem v tej cerkvi, ki po ljudski volji nosi ime sv. Klimenta. Ob tej priložnosti je neznamen dogodek pokazal, da ekumenski duh v njihove vrste še ni prodr. Trije katoliški duhovniki biritualisti so po škofu prosili dovoljenje, da bi v čast sv. Klimentu, ki ga slavi tudi katoliška cerkev, smeli maševati v njegovi cerkvi. Prošnja je bila odklonjena s pripombo, da to ni mogoče, dokler v svojem bogoslužju molijo „filioque“ in dokler se pri maši spominjajo papeža.

Republiška proslava pa je bila 9. in 10. septembra. Dočim je bil sv. Kliment v cerkveni proslavi prikazan kot misijonar in ustanovitelj slovanske cerkve na Balkanu, je bil na republiški veličan kot narodni buditelj in kulturni delavec. Uradno k proslavi niso vabili cerkvenih predstavnikov, tudi govornikov niso izbirali med njimi. Vendar pa so poleg drugih bili na proslavi tudi skopjanski škof dr. Smiljan Čekada, tamkajšnji župnik p. Hartlej DJ, msgr. Lojze Turk iz Beograda, bitoljski župnik Martin Tkavec CM, iz tujine pa sta prišla orientalista dr. Stanko Janežič iz Trsta in slovaški jezuit profesor na Vzhodnem inštitutu p. Lacko DJ. V času te narodne proslave je bila tudi razstava slovanske pismenosti, Makedonci pa so priredili izseljenski dan, kamor so bili vabljeni Makedonci iz tujine. V celoti je prevladovala narodnostna misel.

Kolikor je mogoče razbrati iz zadnjih poročil, je bilo letos napisanih nekaj razprav, člankov in poročil o delu sv. Klimenta, tudi življenjepis, predvsem pa že dalj časa v tej ali oni obliki izdajajo reprodukcije srednjeveških umetnin iz Makedonije, posebej iz Ohrida, ki bo nedvomno ostal največji kulturni spomenik, iz katerega pa ne bodo nikdar mogli izbrisati imena sv. Klimenta Ohridskega ali „Slovenskega“.

PROTESTI KARDINALA WYSZYNSKEGA

Po vseh varšavskih cerkvah so v nedeljo dne 18. septembra brali pastirsko pismo kardinala Štefana Wyszyńskiego, kjer poljski primas protestira zoper ovire, ki jih organi poljske vlade delajo romanju czenstochowske Marije po Poljskem ob slovesnostih tisočletnosti poljskega pokristjanjenja. Kardinal izraža svoje začudenje, kako morejo oblastva obiske Marijine podobe in proslavljanja milenija imeti za dejanje, ki nasprotuje socialni in gospodarski uredbi. Izjavlja pripravljenost poljske duhovščine, da ra-oda odpusti vse napade nase, potem pa slovesno izpove, da poljski kler ne more molčati spričo žalitev, ki se delajo Mariji. Isti dan je kardinal govoril v Siedlecu, kjer je povedal, da je policija v več primerih preprečila, da bi Marijina podoba prišla v kraj, kjer so jo pričakovali. V ponedeljek nato pa je varšavski nadškof v pridigi v predmestju Wlochy ugotovil: „Obžalovanje zasluži dejstvo, da nismo mogli tiskati na Poljskem

dokumentov II. vatikanskega vesoljnega koncila.“ (V zvezi s temi novicami nam je prijatelj našega lista izrekel željo, da bi objavili ugotovitev, da celo neke verske revije v slovenski emigraciji ponatiskujejo o položaju na Poljskem neresnične novice, ki jih lansira poljska vlada zoper kardinala in cerkev in jih potem ponatiskujejo listi takojimeno-nega socialističnega tabora v Jugoslaviji.)

— Renesančno letoviško mesto ob obali Menton je odprlo prvi muzej posvečen Jeanu Cocteauju. Po drugi svetovni vojni je pesnik, ki je bil tudi član akademije, preživel vsa poletja v poslopju iz XV. stoletja in so v dvoranah razvrstili vse, kar spominja nanj, po stenah pa so razobesili slike, ki jih je sam natisikal. Poslopje nosi naslov St. Jean - Cap Ferrat. Na slovesno začetno prireditve so med drugim prišli Marcel Achard, Edvard Dermitt, Cocteaujev adoptivni sin, begum Agha Khan in knez Rainer iz Monaka s soprogo princeso Grace.

Pavel VI. je 17. septembra imenoval za stalnega opazovavca sv. Sedeža pri UNESCO in za zastopnika sv. Sedeža pri Mednarodni zvezi katoliških organizacij v Parizu slovenskega rojaka msg. dr. Jožeta Žabkarja, nunciaturenega svetnika prve stopnje.

Dr. Jože Žabkar je bil rojen v Ljubljani 24. decembra 1914, kjer je maturiral na klasični gimnaziji 1933. Sholastično filozofijo je študiral na teološki fakulteti v Innsbrucku (lic. phil. 1936), kjer je kot gojenec Kanizianuma poslušal tudi dve leti teologijo. Leta 1938 se mu je izpolnila srčna želja in je mogel iti študirat v Rim, kjer je kot gojenec papeškega francoskega semenišča poslušal teologijo na Gregorijanski univerzi. 23. septembra 1939 ga je škof dr. Gregorij Rožman v Ljubljani posvetil v duhovnika, naslednji dan pa je pel novo mašo na Jesenicah, kjer je tedaj bivala družina farmacevta mag. phar. Jožeta Žabkarja, ki je bil več let župan tega najpomembnejšega gorenjskega industrijskega mesta. Jeseni 1940 je bil poslan za prefekta v Zavod sv. Stanislava v šentvidu nad Ljubljano, kjer je doživel nemški izgon. Odšel je v Rim, kjer je dokončal teologijo (lic. theol. 1942). Za tem je bil blizu leto dni kaplan na Travniku v Gorici.

Jeseni 1943 je bil sprejet v papeško diplomatsko šolo (Pontificia Academia Ecclesiastica) in se hkrati vpisal na cerkvenopravno fakulteto gregorijanske univerze, kjer je promoviral z disertacijo pri slavnem belgijskem kanonistu p. Creusenu. Leta 1947 je bil sprejet v službo državnega tajništva, kjer je najprej deloval na oddelku za pomoč vojnim ujetnikom, beguncem in izgnancem. Leta 1949 je odšel v belgijski Kongo kot tajnik apostolske delegacije. Leta 1950 je bil poklican na državno tajništvo v Vatikan, kjer je deloval v drugi sekciji v oddelku za dežele nemškega jezika. Kot poznavalec jezikov in razmer v Srednji in Vzhodni Evropi je zadnja leta dobil v mnenje in obdelavo veliko zadev s tega področja.

Msgr. dr. Žabkar je imenovan za zastopnika sv. Sedeža pri Organizaciji združenih narodov za šolstvo in kulturo kot temeljit poznavalec sodobnih kulturnih problemov, ko je vedno z vztrajno pažnjo spremljal razvijanje svetovnega kulturnega življenja. Mednarodna zveza katoliških organizacij, ki je predstavništvo sedemnajstih katoliških organizmov, povezujočih dejavnost katoličanov na svojem področju po vsem svetu, pa je v njem dobila usmerjevalca in svetovavca, ki iz lastne izkušnje pozna vprašanja organizacijskega življenja.

Slovenska kulturna akcija msgr. dr. Jožetu Žabkarju, ki je njena prizadevanja vedno s simpatijami spremljal in je naročnik Meddobja, k visokemu imenovanju iskreno čestita in mu pri važnem delu želi obilo božjega blagoslova. Méni, da njegovo imenovanje vklepa tudi priznanje slovenski kulturi, ki se je vanjo že na gimnaziji tvorno včlenil (v sedmi šoli je pisal začuda dognano prozo v dijaški Žar) in da je njegova naloga še posebno v skladu s poslanstvom kulturnega slovenskega naroda v velikem svetu.

PISMO IZ NEW YORKA

Dragi prijatelj, po dolgem času se Ti spet oglasim, da boš spoznal, kako rinemo tukaj naprej. Najbrž Te bo najbolj zanimalo, kako je kaj z našim častitljivim Slovenskim katoliškim akademskim starešinstvom. Trenutno ga še vodi sedanji odbor pod mojim predsedstvom. Novo poslovno dobo za leto 1966-67 bomo začeli dne 14. oktobra zvečer, in si bodo kakor doslej večeri sledili vsaki drugi petek v mesecu. Sestanki bodo na „Osmi“ in bodo nanje povabljeni tudi člani SAVA.

Navajam spored predavanj: dne 14. oktobra: Gorše, Vodlan, Zupančič: Prikaz izvirne sodobne grafike; dne 11. novembra: dr. France Blatnik SDB: Rimske katakombe; dne 9. dec.: dr. Ludovik Puš: Sodobna religiozna glasba; dne 13. jan.: Karel Wolbang CM: Slovenski misijonarji in mis. delo v zaledju; dne 10. febr.: Rudi Večerin: Sodobna slovenska lirika; dne 10. marca: dr. Farkaš: Problemi novih slovenskih naseljencev; dne 14. aprila: Dr. Franjo Delak: Zdravje in šport; 12. maja: univ. prof. Rado Lenček: Pomen slovanskih jezikov v naši dobi; 10. jun.: inž. Ludve Purgar: Problemi današnje aviacije.

Mogoče Te bo zanimalo, kaj je novega na polju umetnosti. Muzej modernih umetnosti v New Yorku so nanovo preuredili in so nove prostore odprli z razstavo Matissovih del; razstava je res retrospektivna, ker je pokazala ves umetnikov razvoj in sicer od pričetka njegove umetniške poti do njegovih zadnjih dni. V sosednjih dvoranah je prav tako zanimiva in poučna razstava del Gauguina, v muzeju Gugenheim pa je razstava del francoskih impresionistov. Tam je tudi razstava del najpomembnejših abstrakcionistov in sicer iz znanih skupine Der blaue Reiter. Prav te dni pa so odprli pravkar dovršeni Whitney muzej v Manhatanu in bo služil samo sodobni umetnosti.

Preteklo poletje je bila za nas zelo hudo. Ne spominjam se tako vročih dni. Živo me zanima Tvoje delovanje, zlasti bi rad vedel, kdaj izide drugi del *Luči in senc*, še posebno pa me boš razveselil, če mi boš kmalu mogel poslati Meddobje. Kdaj ga dobim v roke? — Naj s to mislijo zaključim in sporočim Tebi in vsem sodelavcem pri SKA pozdrave z željami za ves možen duhovni polet. Z najiskrenejšimi željami in pozdravi, Tvoj vedno vdani

France Gorše

„Mladinska vez“ (oktober 1966) je objavila članek Primerjajmo..., ki ga je napisal H. Š. Ko komentira pojav Mihajlova v Jugoslaviji kot simptom čiščenja pojmov v komunističnem taboru, kjer se s tem del inteligence v obliki protesta odreka oblikam režimskega nasilja, pa ugotavlja:

„Če preidemo sedaj na Slovence domača tla, se nad nekaterimi današnjimi pojavi, primerjanimi s prejšnjimi ne moremo načuditi. Npr.: Na Koroškem izhaja literarna revija „Mladje“, ki jo urejajo mlajši inteligenti in akademiki. Ni pa dolgo tega, kar so napovedali začetek izhajanja lista politične vsebine. Na vprašanje, kakšna bo smer lista, so odgovorili, da bo zgolj nacionalnega značaja. Na ponovno vprašanje, kaj pomenjuje za nacionalni značaj, se je glasil odgovor, da pač ne bodo objavljali novic in spisov Mihajla Mihajlova in epizod o berlinskem zidu. Če še pripomnimo, da bo denar za kritje prvih izdaj prišel iz Ljubljane, mislimo, da so vsi komentariji odveč.

Precej podobne stvari se gode tudi na Tržaškem že dalj časa, kjer je „levi in progresivni katolicizem“ postal zelo priljubljena struja v iskanju „skupnih globin“. Kakšna ironija! Včasih smo mislili, da se bo dalo preko zamejskih Slovencev vsaj malo vplivati na razmere v domovini. Vsaj kakšno knjigo ali revijo, sedaj pa se pa lahko zgodi, da bo morda ravno obratno, vsaj sodeč po delu nekaterih intelektualcev. Mi, ideološka emigracija hočemo predstavljati trdno linijo, brez popuščanja, ki bi utegnili biti usodno ne samo za emigracijo kot tako, temveč tudi na splošno za slovenski narod, zaradi katerega smo dolžni vztrajati v našem prepričanju pred svetom in razglašati, da naša domovina ni svobodna. Seveda ne mislijo tako nekateri, na žalost vodilni ljudje na omenjenih obmejnih ozemljih. Imajo pač zelo svojske interpretacije dialoga. Velika škoda je, da se dobro namerni dialog Cerkve s svetom tako postavlja in prenaša na področja, za katera ni bil namenjen. Naj rečemo za pravilno razumevanje, da odobravamo na celi črti dialog Cerkve kot institucije s svetom, tudi s komunisti. Toda ponavljamo Cerkve, zaradi njenega apostolskega značaja, ne pa politične emigracije, ki nima iskati absolutno nobenih razgovorov z obstoječimi oblastmi.

Obžalovati je, da nekateri tega ne razumejo in se postavljajo na pedestal „človečanstva“ (morda celo „ljubezni do bližnjega“), s tem pa pozabljajo, da se naivno podajajo v službo domači komunistični partiji, ki ima v njih nenaдомestljivo pomoč za ustvarjanje zmede in uničevanje emigracije.

Daniel in Sinjavski sta v Sibiriji, Tarzis je izgnan in proglašen blaznež, Mihajlov je za zamreženim oknom. Ali je mogoče primerjati ono prejšnje s tem?”

ZAHVALA SLOVENSKI VASI

Slovenska kulturna akcija se je posebej pismeno zahvalila društvu Slovenske vasi za izvedbo knjižne razstave v prostorih doma in sicer na prvo soboto in nedeljo v septembru, SKA se je zahvalila odboru, da je bila njena založba vključena v razstavo, posebej pa še gg. Lovru Janu in Jožu Čampi za ves trud pri ureditvi in pripravi.

MECENSKI DAROVI ZA SKLAD GLASA:
g. W. W., Bs. Aires, 25.000 pesov; g. B. B., Bs. Aires, 18.000 pesov („... priznati vam moram, da je Glas edini časopis, ki ga vedno preberem od prve do zadnje črke...“).

Za sklad Glasa so darovali: č.g. Anton Jer-man, Italija, 900 Lit; ing. Herbert Slivnik, Brazilija, 230 pesov; iz Mendoze: Jože Bajda, 150 pesov; g. Ivan Štern, 100 pesov; g. Stane Grebenc, 100 pesov; g. Luka Grintal, 100 pesov (in iz pripisa: „... vsi hvalijo Glas in ga z veseljem berejo. Veselimo se uspehov — s časom se bo še marsikaj naredilo!“); ga. N. N., Slovenska vas, 500 pesov; ga. Vika Miklavc, V. Luzuriaga, 80 pesov; gđ. Renata Sušnik, Ramos Mejia, 200 pesov; g. Franc Hribošek, 500 pesov; gđ. Anica Mehle, V. Constructora, 320 pesov; č.g. dr. Franc Czigán, Avstrija, 25 šilingov; gđ. Lojzka Verbič, ZD, 2 dolarja; g. Jože Vipavec, Nemčija, DMK 5.

Za sklad SKA: g. Marijan Šušteršič, Hurlingham, 1020 pesov.

Vsem najlepša hvala!

ENAJSTI KULTURNI VEČER

SODOBNA MEMOARNA LITERATURA

Enajsti kulturni večer je dne 1. oktobra veljal *presoji sodobne memoarne literature*. Prireditelj je začel g. dr. Vinko Brumen, ki je pozdravil udeležence in opozoril na témo večera, ki jo bo podal Ruda Jurčec, saj bo kot pisatelj Spominov nakazal tudi nekaj lastnih spoznanj ob obdelovanju snovi tako tehnično kakor tudi stilno.

Predavatelj je najprej razložil, zakaj se ne bo predaval analizi del, ki veljajo danes kot najbolj vidni predstavniki spominke literature (Churchil, de Gaulle, Adenauer), dasi so nekateri med njimi hkrati tudi mojstri literature (saj je Churchill prejel Nobelovo nagrado za literaturo). Odmaknil se je od razlajevavcev faktognafske tehnike in sledil poti, ki se je začela s Chatenubriandom in v našem stoletju začela rasti iz idej, ki jih je o Času in Spominu izdelal Marcel Proust v svojem monumentalnem delu *A la Recherche du Temps perdu*. Odklonil je tehniko pozitivizma in skozi simbolizem in dekadenco zašel v mnogobarven impresionizem in se razlil v spomin, kjer ni bil samo en svet — ampak jih je bilo milijone. Ekspresionizem je po letu 1920 zavel iz Spominov Ernesta Juengerja, dočim se je Proustov Spomin še bolj zaobrnil navznoter pri delih Mauriaci, Sartra, Montherlanta, in se že začel lotevati s srečavanji Kafkovih prijemov v psihoanalizi; njeni viri pa še niso izčrpani, ker se v delih Juliana Greena kažejo še kar začetki nečesa novega, ki pa že hoče biti klasično dognano.

Ob koncu je predavatelj s citati iz Arnolda J. Toynbeeja razložil, kako ta sodobni najpomembnejši zgodovinar prihaja do podobnih zaključkov s perspektivami o novih poteh v pisanju strokovne zgodovine

— Gospod br. Karel Kerševan, CM, nam piše iz Konga: „Gospod urednik! — podpisani si dovoljujem nasloviti naslednje spodnje vrstice. — Ker dobro poznate moje sbrate pri Mariji Kraljici v Slovenski vasi, (bral sem *Post Scriptum* v *Meddobju IX*, 1-3), se me boste morda še spomnili, ko sem pred dvema letoma mogel kratko obiskati slovensko kolonijo v Buenos Airesu in imel ob tej priliki možnost tudi Vas osebno spoznati. Bilo je prav v dneh, ko je bila dotiskana Vaša knjiga *Skozi luči in sence I. del* in sem tedaj prejel v dar knjigo, za katero se Vam in založništvu ponovno zahvalim... Iz *postscriptuma* sem raz-

SPOTOMA (X)

Vinko Brumen

Dialog

Danes se mnogo govori o dialogu. V Cerkvi in izven nje. Nekateri so zanj navdušeni, dialogirali bi s komer koli, kjer koli, kakor koli in o čemer koli. Mislijo da bi s tem bili rešeni vsi problemi, ki nas mučijo. Drugi so mu nasprotni. Cel v dejstvu, da Cerkev danes oznanja dialog in se pripravlja nanj, praktično na dialog z vsemi ljudmi, vidijo zablodo, nekaj kar se je v Cerkev prikradlo mimo navdihov sv. Duha ali proti njim.

In vendar je pripravljenost na dialog eno izmed velikih dejstev, ki jih je pri nesel II. Vatikanski cerkveni zbor. Eno izmed dejstev, ki bi moralo prešiniti vse naše nazore in vse naše ravnanje — tudi izven verskega in cerkvenega življenja. Še vedno pa je težko dobiti dober opis ali razlago dialoga, kjer bi bilo povedano, čem je dialog in kaj ni. Še težje bi bilo najti kako, rekli bi, „metodiko“ dialoga.

Ni čudno, če celo do papeža prihajajo vprašanja, zakaj danes Cerkev toliko govori o dialogu. Nekemu časnikarju je Pavel VI. na tako vprašanje povedal med drugim: „Danes pa gre za milijone ljudi, ki nimajo več osebne vere. Zato se mora Cerkev odpri. Mi smo dolžni tistim, ki več ne verujejo ali nam več ne verjamejo, priti naproti in jim reči: ‘Taki smo. Povejte nam, zakaj nam ne verjame, zakaj se zoper nas bojujete.’ To je dialog...“ (Duhovno življenje XXXIII[9], str. 537).

Te preproste papeževe besede mnogo bolj osvetljujejo naravo dialoga, kakor pa se na prvi pogled zdi.

„... gre za milijone ljudi, ki nimajo več osebne vere. Zato se mora Cerkev odpri.“ Cerkev se mora odpri zaradi tistih, ki nimajo vere. Dialog je tedaj drža odprtosti do tistih, ki nam ne pripadajo, ki so drugačnega mnenja. Je poizkus podreti pregraje med nasprotnimi nazori in zaradi njih. V tem je smisel in potreba dialoga. A kako naj se opravi?

Mi jim moramo „priti naproti in jim reči: ‘Taki smo.’“ Naproti jim moramo priti, tistim namreč, ki so nam nasprotni. Ne jim nasprotovati, ne iskati načina, da jih pobijemo ali jim dokažemo, da nimajo prav, da so v zmoti. Ne iz varnega zavetja gotovosti svojega prav pošiljati izstrelke v utrdbi drugih prepričanj, da jih porušimo. Torej: ne polemizirati. Naproti jim moramo priti: ‘Taki smo.’ Nimamo ne opustiti, ne zakriti ali zatajiti nčesar, kar smo spoznali za pravo. Ne se približevati drugim tako, da bi navidez ali zares prevzeli nekaj njihovega in zavrgli nekaj svojega ter se tako našli nekje na sredi poti. Ne, naproti jim moramo iti tako kot smo. Nesti jim v rokah ves zaklad svojih spoznanj, vso resnico, ki jo imamo. Naj tisti, ki so daleč ali nam stoje nasproti, vidijo, kdo in kaj smo, kaj vemo in verujemo, in kako ravnamo! Če smo v pravici in resnici, se nam ni bati, da bi v pravilo umetnem dialogu kaj te resnice in pravice izgubili. Nasprotno, verovati moremo in moramo, da ima resnica toliko privlačnost, da se ji mora ukloniti vsak um, ki jo pošteno išče, ko jo uzre in spozna kot resnico. In zakaj bi ne moglo biti mnogo poštenih ljudi tudi med tistimi, ki niso z nami? Vso resnico, kar je imamo, jim pokažimo, toda čim bolj čisto in dognano, in ne le v besedah, temveč tudi v dejanjih!

„Povejte nam, zakaj nam ne verjame, zakaj se zoper nas bojujete?“ Pojdimo naproti tistim, ki so na drugih bregovih, taki kot smo in z vso resnico, ki jo poznamo. A zanimajmo se tudi za zakaj njihovega stališča! Utegnejo imeti svoje razloge. Morda so to resnice, ki jih tudi mi poznamo in učimo, a jih oni vidijo z druge strani, morda v nekoliko drugačni luči. Tedaj oboji utegnemo spoznati, da vsaj v kakem pogledu hočemo, učimo in verujemo isto. Morda imajo napačno mnenje o nas in o naših nazorih ter se v resnici borijo proti tej podobi, ki ni naša prava podoba. Tedaj je še bolj potrebno, da se jim pokažemo, kakršni smo in jim pomagamo, da nas prav spoznajo. Saj smo morda sami krivi, da nas ne poznajo pravilno, ker često sami nismo dovolj zvesti svojim spoznanjem, jih nismo v celoti ostvarili v sebi in v svojem ravnanju, zato smo se drugim pokazali v napačni luči: tako nas poznajo in kot take nas odklanjajo. Zato pa — pokažimo se jim: taki smo. Morda imajo končno kako resnico, ki smo jo mi prezrli, pozabili ali si je nismo zadosti pri-

— „Sodobnost“ je objavila zapisek pod naslovom *Med Evfratom in Savo* (XIV, 7). Tako pravi: „Kdor je prebral v *Delu* (23. 5. 1966) oba članka, prvega na drugi, drugega na tretji strani, se je moral zamisliti. Prvi članek niza statistične podatke o ‘selitvi na sever’, ko iz gospodarsko zaostalih dežel delavci odhajajo v severovzhodne evropske države, drugi pa je reportaža iz Hellas - ekspresa. Reporter je nabral nekaj vtisov iz tega žalostnega vlaka, polnega delavcev, namenjenih predvsem v Nemčijo. V njem so se zbrali ljudje od Perzijskega zaliva do Save. Vse, kar se je v vlaku nabralo med Evfratom in Savo, je bilo pripravljeno, da skozi jesiški prodor odpiska na oni svet...“

Reporter je ubral malce šaljive strune, toda zadeva je trpka in bridka, pravi pisec v *Sodobnosti*... To je demanti nešteti pojasnil, kajti skupni imenovalec za to selitev je — revščina. Mar je to tudi odgovor, kam spadamo: na revno območje med Evfratom in Savo? Ali se politični ekonomisti tega sploh zavedajo?“, se vprašuje komentator. Če je že gospodarska kriza tolikšna, kolikšna mora biti potem šele duhovna.

— Edwige Feuillere se počasi poslavlja od gledališča. Vodilno mesto je prevzela, ko se je pred 35 leti od *Comédie française* poslovila Cecilie Sorel, ki je nedavno umrla v 93. letu starosti. Skozi vsaj štiri desetletja je Feuillere na odru

obrazi in obzorja

svojili, oni pa ji pripisujejo tak pomen, da njena odsotnost pri nas zanje povsem izmaliči našo podobo. Skušajmo spoznati tudi to resnico, priznajmo in osvojimo si jo, ker je resnica in ker moramo skušati spoznati vso resnico! Naj drugi vidijo, da nam gre zares za resnico in ne za nas!

„To je dialog...“ Ni torej nobeno pogajanje, nobeno popuščanje v spoznanju in priznavanju resničnosti in pravega, nobeno vpludno ali diplomatsko sprejemanje tujih zmot. Je le odprtost in volja, da se pokažemo taki kot smo in z vsem, kar imamo za prav, tistim, ki nam stoje nasproti; pa tudi poizkus umeti njih take kot so in zakaj so taki. Resnici pa prepustiti, da z lastno lučjo razsvetli nas in druge.

S pripravljenostjo za dialog se ne odpovemo niti nadaljnjemu iskanju resnice, niti pravici, da zmoti rečemo zmota in pokažemo, v čem in zakaj je zmotna. Tudi polemike ne izključujemo docela in načelno, ker ima svoje mesto v merjenju raznih mnenj in nauk, saj služi njihovemu čiščenju. Toda ko smo prišli tako daleč, da nas ločijo povsem neprozorne ovire, moramo najprej porušiti te, da bomo sploh mogli med seboj govoriti, skupno iskati resnico in se tudi pomeriti v brambi resnice, ki smo jo že odkrili. Najprej je treba upostaviti pogoje za tak razgovor. To je dialog.

Edinost

Ko razčlenjuje argentinski politični položaj, omenja Mariano Grondona *Comentarios* III, 114, z 20. IX. 1966) tudi pristaše stalnosti ali stabilnosti. Deli jih v tri skupine: so tisti, ki so za stalnost, ker pripadajo stranki, ki je na vladi, in želijo, da tudi ostane; potem so drugi, ki verujejo v zakonitost in hočejo, da se ta ohrani, in da se vlada, ki jim ni pogodi, po zakoniti poti umakne drugi; in so tretji, ki so dijajo, da je stalnost državi nujno potrebna, če naj doseže večjo občo blaginjo, in da je mnogo manj važno, katera in kakšna je trenutna vlada.

V zvezi s tem se Grondona vprašuje, ali je stalnost vzrok ali učinek zadovoljivega političnega, gospodarskega in socialnega položaja. Pravi, da moremo razlikovati dve vrsti stalnosti: tisto, ki blagostanje omogoča, mu je vzrok ali vsaj pogoj zanj, in drugo, ki je učinek ali posledica zadovoljivega političnega režima, kateri je neko blagostanje ustvaril in se tako obnesel. K prvemu tipu šteje stalnost, ki jo je v Španiji upostavil Franco, k drugemu pa stalnost, kakor jo poznajo Združene države Amerike.

Pri nas in v naši domači politiki ne govorimo toliko o stalnosti. Vrednota, za katero se zdi, da jo postavljamo nad vse druge, je edinost. O njej se neprestano govori, k njej se ponovno poziva, v vsaki razliki mnenj in tudi v osebnih sporih se vidi razdor ali rušenje edinosti, v čemer da je hud političen in naroden greh.

To edinost radi napačno in pretogo pojmujejo; prečesto jo zamenjujejo z isto enoličnostjo ali uniformiranostjo, celo z istosmernostjo tevtonskega tipa, ter jo iščemo tam in tako, kakor nam ni potrebna in niti ne vedno vrednota. Saj ima tudi različnost svoj pomen in svoje vrednote.

Tudi tu bi mogli razlikovati dva tipa: edinost, ki da je potrebna, da se doseže neki cilj, naj bo že kateri koli, in drugo, ki je souspneh ali součinek dela za cilj, ki nam je vsem vreden napora.

Preradi iščemo prvo edinost, tisto, za katero mislimo, da nam je potrebna za dosego skupnega cilja. Pri tem celo dajemo več važnosti tej edinosti, kakor pa cilju in zlasti delu zanj. Edinost nam postaja cilj, kakor da bi bila absolutna vrednota. Neprenehoma da bi morali biti strnjeni, strumno napeti in pripravljeni — za kaj? To je nemogoče in nujno pride utrujenost in naveličanost, pa tudi lastno, ločeno iskanje osebne ali skupne blaginje, kar naj bi bil smoter skupnega napora, edinost pa le sredstvo zanj.

Ne pozabljajmo, da je še druga edinost, h kateri ni treba pozivati in ne opominjati, ki vznikne sama, ko skupnost in vsak poedinec v njej čutijo, da se bije boj za skupno stvar. Potreben je skupen projekt, kakor bi dejal Ortega, videnje in iskanje nečesa, v čemer čutimo resnično vrednoto, ki nam je vsem draga. Videti moramo resnično delo za dosego vrednih smotrov, pa bomo vsi za tistim, ki bo temu delu nečeloval. Vsa naša needinost, vse drobljenje, je le posledica naše brezciljnosti, pomanjkanje zastave, za katero naj bi se zbrali.

Ko bo zavihrala ta zastava, se bo za njo zbrala vojska, prostovoljno in brez opominjanja; poveljeval pa ji bo, kdor bo to zastavo dvignil.

Komedije, v Odeonu in nazadnje zlasti v filmih kreirala glavne junakinje francoskih dramskih del iz prve polovice našega stoletja. Njej je bilo dano, da je igrala glavne vloge v delih Claudela, Giraudoux in Cocteauja. Za slovo pa je vodstvo največjega pariškega gledališča Theatro National Populaire postavilo na spored La Folle de Chaillot z Edwige Feuillere v glavni vlogi. Pariška mestna občina ji je ob tej priliki podelila zlato kolajno s posebnim darilom. Listi so mnogo pisali o njenih kreacijah in poudarjali, da je dosegla višek v Claudelovi drami Le Partage du Midi in v Cocteaujevem filmu L'aigle á deux tetes. Največ predstav pa je doživela dramska predstava Dumasovega ro-

mana Dama s kamelijami. Nad štirideset filmov je imelo Edwige kot glavno igravko; med najbolj uspele štejejo Lukrecija Borgia, Kneginja de Langeais, Olivia in Le blé en herbe po romanu Colette.

— Slovenski etnografski muzej je odprl v gradu Gorčičane pri Medvodah razstavo "Afrika v zbirkah etnografskega muzeja — Predmeti slovenskih potnikov iz 19. stoletja". Imena potnikov ljubljanski listi žal ne objavljajo (Knoblehar in Jeran pa drugi misijonarji...), pač pa so razstavljeni primerki bili izredno dragoceni in že prava redkost po muzejih. Motivi na teh predmetih odpirajo pogled v kulturo z bogato stilizacijo in simboli.

bral, da je drugi del knjige v tisku... „Pišem pa prav zato, da bi izrekel željo, naj se od dela Vaših sodelavcev in Vas samih, kate-rega sem dosedaj bil deležen, nič ne bi izgubilo — zame. Sporočam Vam, da sem prejel vse dosedanje letošnje publikacije SKA in poleg Katoliških misijonov prejemam tudi Duhovno življenje s prilogo... Sedaj pa me je predstojništvo poslalo v drugi del Konga. Na novo službeno mesto, v Bolobo bom prejemal pošto po reki iz Leopoldville 325 km. navzgor, dočim smo jo tam, kjer sem bil doslej, prejemali z letali 600 km v notranjost. Lepo se priporočam, da bi vse tako uredili, da bi še naprej v redu prejemal. Če smem dodati, nisem brez vseh zvez s tiskom. V misijonski tiskarni sem bil korektor in lovil napake, a mi je kljub temu še kaka ušla. Tudi Meddobje ni brez tiskovnih škrtov. Včasih pa tiskarski nagajivci še posebno nagajajo, kakor se nam je zgodilo v Grobljah, ko smo tiskali Vebrovo knjigo Nacionalizem in krščanstvo, kjer se nam je na zadnji strani vrnila napačna vrsta, dobra pa je izpadla. Ljudje smo pač reveži in nepopolni, zato pazite, kako bo z II. delom Luči in sence, ki jih željno čakam.

Vaš vdani K. Kerševan, CM.“

— Tržaška revija MLADIKA (štev. X-7) je objavila kritiko o Hribovškovi pesniški zbirki Pesem naj zapojem, ki jo je napisal M. M. Začenja z besedami: „Ivan Hribovšek sodi v tisto vrsto slovenskih pesnikov, katerim ni bilo dano dočakati zrelih let. Tako kot že davno pred njim Murn in Kette in potem Kosovel, je tudi Hribovšek padel na začetku svoje poti, star dvaindvajset let. Toda če ga že hočemo primerjati s kako pesniško usodo, potem ga moramo postaviti le ob stran Balantiču. Kakor Balantič, je tudi on padel v zadnji vojni, vojskujoč se z njim v istem taboru. S podobno slutnjo smrti kakor Balantič je omahnil nekje na Gorenjskem ali Notranjskem. Od njega ni ostalo nič drugega kakor dva zvezka poezij v rokopisu, ki ju je dobra roka obvarovala pred uničenjem. Toda čeprav sta usodi obeh pesnikov tako slični, se njuna pesem v marsičem razlikuje. Medtem ko nam Balantičeva pesem odkriva močno razvitega vulkanskega pesnika, se nam Hribovšek predstavlja še nekoliko plah in skromen, čeprav že uglašen in mestoma tudi mladeniško drzen in temperamenten, vendar klasično zadržan, kot je na primer zadnja pesem Paladi, ki jo je urednik zbirke upravičeno postavil na konec kot epilog vsemu stvariteljskemu opusu... Hribovšek spada v nesrečno generacijo slovenskih pesnikov, ki jih je '... prelom svetov tako čudno razmetal in razporedil.' Balantič, Hribovšek, Remic, Brejce, Šmit — pesniki 'istega gnezda' so si stopili v nasprotje z orožjem v roki: Balantič je usoda uvrstila med vaške straže, Hribovška med domobrance, Remica med četnike, Brejca med partizane, Šmita pa v nemško vojsko. — Ko danes prebiramo prvenec in labodji spev enega izmed njih, doslej skoraj neznanega Ivana Hribovška, ne moremo zatajiti pietete do vseh, ki jih je 'čas tako bridko izigral. Zakaj ne more biti dvoma, da so vsi ti, v revoluciji ali protirevoluciji, izgorevali iz poštenega prepričanja in smo zato dolžni spoštljivega spomina do vseh, spomina, ki gre predvsem mrtvim, toda vsak se je po svoji strani vzpenjal na slovenski parnas — Ivan Hribovšek se nam predstavlja kot pesnik po dvajsetih letih. Zdaj vemo, kako resnično globoka je bila njegova slutnja smrti in poveljanja.“

— Na Lamutovem razstavišču v Kostanjevici so v soboto 27. avgusta odprli razstavo del kiparjev Marijana Tršarja in Staneta Jarma. Ob odprtju je bil koncert, kakor se je to uveljavilo na vseh podobnih prireditvah v Sloveniji in sta nastopila violinist Rok Klopčič ter pianist prof. Marijan Lipovšek. Razstava je ostala odprta do 10. septembra.

Naš čas je poln protislovij, pravih ali samo navideznih. Ni čudno, da se ponekod presoja sodobno dogajanje z neko mero živčnosti; žalost je le prepogosto tudi upravičena. Mogoče bi bilo edino sredstvo za umik iz zadrege sklep biti najprej nejevoljen, nezadovoljen nad samim seboj in šele potem nad drugimi, nad okoljem.

Med nerednimi vznemirljivostmi se vriva tudi misel, kako bi bilo, če bi se vsi držali predvsem samo tistega, kar jim gre... Če se ozremo na naš tisk, se misel rada izoblikuje v pravdorek, da naj se politični list peča samo s politiko, verskemu je dovolj, kar je versko, kulturni pa ima več kot dovolj svojih problemov... Vendar je tako gledanje za naš čas, rekli bi, preveč enostavno, mogoče kar že zgolj knjigovodsko. Kultura naj ne škili nikamor in Cerkev naj gleda skozi okno zakristije — vsakdo naj se zapre v svojo zasebno zakladnico in naj premeva, kar sta mu nabrala pridnost in čas... Če smo pravični, tako gledanje ni oznaka samo našega časa, ampak je že bilo na višku npr. v dobi laičnega liberalizma, ki je na vse strani oznanjal demokracijo in svobodo — vendar je pri tem mislil samo nase; saj vemo, da je v Nemčiji za časa Bismarcka rotil „kanceljaparagraf“ in kulturni boj, ker se je reklo, da „se naj Cerkev omeji samo na notranjost svetišča in če bo na prižnici govorila tudi o zlih straneh socialnega, političnega in kulturnega reda, ji bomo usta že znali zavezati...“ Bismarcka sicer ni več, toda njegov kanceljaparagraf še velja, posebej v komunističnih državah in tudi pri nas v Sloveniji, saj je bila v belgrajskih protokolih priznana cerkvi samo svoboda bogoslužja in še posebej zabičano, kako ji je prepovedano... škiliti npr. v politiko in njeno moralo — Bog ne daj!

Če bi veljalo, da naj se vsakdo drži samo svojega, potem bi tudi II. Vatikanski koncil ne smel obravnavati ničesar razen teologije. Vendar: kolikšna razlika! Bistvo „aggiornamenta“ je bilo, da je Cerkev v svojih novi konstituciji zajela prav vsa polja — Cerkev je šla med svet in je zakristija res še samo skladišče zgolj tehničnih ogrodij...

Kdor se danes omejuje, se oddaljuje pravemu aggiornamentu, se prestavlja v izoliranost in naslednji korak bo, da si bo lastil monopol — postal bo totalitavec. Totalitarizma in monopolov pa je že več kot dovolj — in ne samo v marksističnih državah. Vendar so nam marksistične države v nečem za zgled: za svobodo misli in uvedbo pravega humanizma se tam bore samo kulturni ustvarjalci in so v tej borbi dali za ideale svobode tudi svoje življenje, ali pa jih iz dneva v dan sodijo na smrt ali ječo... Imen ne manjka — med najnovejšimi žrtvami je Mihailov...

Upor proti nasilju so leta 1956 v Budimpešti sprožili intelektualci, pesniki in pisatelji — niso bili politiki, a so sprožili eno največja-

Sodelavec Mihajlova dr. Nikola Čolak je 17. avgusta prešel v Italijo in pozneje v Padovi dobil priznanje političnega azila.

Takoj po „zadrskem sestanku“ je 13. avgusta Institut za zgodovino delavskega gibanja v Zagrebu, kjer je bil Čolak uslužben kot arhivar s protokolom štev. 1470 pooblastil „Pavla Crljenico, načelnika pravnega oddelka in institutu, da začne z disciplinsko preiskavo zoper Čolaka, ker se je ta dejavno udeleževal dejanj profesorja Mihajla Mihajlova, ki jih je naša javnost kot sovražna obsodila“. Obdolžitve zoper Čolaka je še bolj določil dodatni odlok z dne 15. avgusta, ki pravi: „Na temelju čl. 110 pravilnika je odprt proces zoper Nikolaja Čolaka zaradi izredno hude kršitve delovne dolžnosti, ker je bil dejavno in organizirano kot član odbora na pobudo opozicije in neodvisne revije udeležen pri dejanjih, in je bil zaradi njih Mihajlov že prej obsojen.“ Obtožnica je bila Čolaku izročena 16. avgusta.

Potem ko je prejel odlok o odstranitvi iz urada, se je takoj odločil, da izbere svobodo, ker je predvideval, da mu bo napovedana disciplinska preiskava in razprava odvzela delo v Jugoslaviji in da mu bodo oblasti zaplenile potni list.

Državlani tretje, pete, sedme vrste...

V Padovi je Čolaka intervjuval dopisnik tednika „Lo spechio“ (objava 11. septembra). Na vprašanje, zakaj je zapustil Jugoslavijo, je dr. Čolak odgovoril: „Nagibi so deloma osebni, deloma pa zadevajo celotno državo. Osebnost moram reči, da sem se moral pridružiti idejam, ki jih je po Djilasovi aretaciji konkretno predstavljala Mihajlov, ker sem zaradi svojega razmerja do komunizma in države kot pripadnik liberalnega gibanja živel v Jugoslaviji kot državljani tretje ali pete ali sedme vrste.“

O ciljih kritične opozicije Mihajlova je Čolak povedal: „Gibanje je predvsem kulturno, dobilo je svoj izraz v kroških intelektualcev. Gotovo so za tem problemom že mnogi drugi, ki niso samo duhovni in kulturni. Vendar se mi hočemo bojevati zoper komunizem z našega vidika kot intelektualci. Hočemo se bojevati zlasti zoper totalitarizem stranke, ki s svojo politiko onemogoča kulturni razvoj dežele.“

Opozicija zoper režim je zelo razširjena

Na vprašanje o obsegu opozicijskega gibanja zoper vlado Tita, je dr. Čolak odgovoril: „Lahko rečem, da je gibanje zelo razširjeno, tudi med komunisti. Opozicija zoper režim dobiva prozelite tudi v vrstah Lige komunistov. Skupina hrvaških komunističnih filozofov, ki se zbirajo okoli revije „Praxis“ v Zagrebu, do-

kazuje, da celo med njimi navada vsiliti s prisilnimi sredstvi neko posebno ideološko pojmovanje naletuje na vedno večje nasprotovanje. Taka navada je v nasprotju s prepričanju evropskega in zahodnega liberalizma, ki navdihuje dejavnost naše skupine. Hočemo, da nam komunisti puste svobodo; najprej svoboda, potem vse drugo. Raje živeti svobodni v koči kot pa imeti kos kruha, ki nas usuznjuje tistemu, ki ga nam daje.“

O prihodnjem razvoju Jugoslavije je dr. Čolak rekel: „Težko je reči, kaj se bo na kratek rok zgodilo. Toda gotovo sem prepričan, da bo Jugoslavija prva — ne med prvimi — temveč prva med komunističnimi vzhodnimi deželami, ki se bo v osvobodilnem gibanju približala Zahodu in da se bo morda v bližnji prihodnosti morala Zveza komunistov umakniti s položajev, ki jih je zasedla, namreč s položajev sedanjega avtokratizma.“

Resnični položaj v Jugoslaviji pa je orisal z besedami: „Ekonomsko nam gre zelo slabo, edino s pomočjo Zahoda moremo naprej. Glede na socialni položaj komunisti oznanjajo nadaljevanje revolucije, nadaljevanje razrednega boja. Toda v resnici mislim, da je imel Djilas prav, ko je opredelil jugoslovansko komunistično partijo za „novi razred“. V resnici namreč majhni del njenih privržencev živi danes zadosti dobro, kdaj celo zelo dobro, toda večina državljanov se prebija v čisto drugačnih razmerah. Dovolj pove to, da delavec v Titovi Jugoslaviji zasluži okoli 40.000 dinarjev. V duhovnem pogledu stalni pritisk bojujočega se ateizma in sploh marksizma Jugoslavija vsak dan teže prenaša.“

Dvajset let molčanja...

Dr. Čolak je tudi povedal, da pred kratkim prejeta poročila potrjujejo, kako so komunistične oblasti vložile obtožnico proti prof. Ivnu in prof. Franju Ženku, ki je že moral pustiti predavanja na univerzi v Zadru.

Nikola Čolak je star štiriinpetdeset let, po rodu je iz Janjeva na Kosovem polju, kjer živi stara katoliška kolonija, ki izvira iz srednjega veka. Po narodnosti se ima za Hrvata. V letih 1935 do 1938 je študiral filozofijo na notranji jezuitski šoli v Gallarate (pri Milanu). Pozneje romansko filologijo v Zagrebu, kjer je tudi doktoriral. Leta 1945 ga je titovska milica obdolžila organiziranja križarjev in je bil do srede 1948 zaprt.

Duhovno stisko intelektualca pod totalitarnim komunističnim režimom je izrazil v opisu svojega življenja: „Dvajset let sem moral molčati, iskati konformizem, ki bi mogel ne komprometirati

(Dalje na 7. strani)

stnejših političnih borb za pravo svobodo v našem stoletju. Na ime ni Sinjavski, Daniel še nismo pozabili! Kaj bi bilo s svobodo, s čistostjo misli, z našo vestjo, če nam iz teme komunističnih držav ne bi sijalo, kaj mislijo Mihajlov, Sinjavski, Daniel — in žrtvovali so se tam, kjer so npr. delavci z drugih polj molčali (znanstveniki, politiki, sindikalni delavci...)

Kaj bi bilo, če bi pisatelji ostali samo pri svojih larpularističnih pisarijah..., kaj bi bilo, če ne bi povedali in razkrinkali krivice, tr-

pljenja — ker drugi tega ne morejo ali nočejo! Konstitucija II. Vatikanskega koncila je dovolj jasno povedala, kaj Cerkev pričakuje od vsakogar v času, ko je vsakdo odgovoren za skupnost v celoti in mora celota znati ščititi sleherne, kakor da bi bila usoda sveta odvisna od sleherne osebnosti; vsakdo je zakladnica talentov, podeljenih samo njemu in gorje mu če jih ne bo pomnožil vsaj parkratno. Sinjavski, Danijel, Mihajlov so šli „predaleč“, ker so imeli pogum braniti svobodo!

NA TEJ STRANI REKE

France Papež

Vse dogajanje se vrši po nasprotjih
in vse je v toku kakor reka.

Heraklit

Tu je svet nizek in peščen, poraščen z drevjem, ki daje malo sadu; ob mestu se počasi vali široka, blatna reka, ponekod zelo globoka, drugje plitva, da ne seže do pasu. Vzhajajoče sonce je v zameglenem obzorju skoraj vedno skrivnostno rdeče. Na drugi strani reke je svet najprej kamenit — samo bori oživljajo sivo pokrajino — nato pa se razgrne v rodovitne doline in temne gozdove. A nedvomno se mi prikazujejo besede, ki jih nočem izgubiti — mnogomiselne, stare besede — bolj izrazito na sprehodih na tej strani reke. Ko hodim ob popoldnevih po poteh in strmim preko reke, se mi zazde besede iz druge strani blizu; tudi poezija, ki se rodi v onem svetu, je bolj živa, bolj tragična tukaj.

Nekaj podobnega sem opazoval pri Gregorju: ni znal še pisati, a je sedel včasih dolgo nasproti svojemu bratu ter z bistrim očesom opazoval, kako je ta pisal in risal v svoje zvezke: nato je vprosil tudi on za papir in svinčnike ter začel iz svoje strani vleči črte in vijuge, postavljati kroge, zarisavati drevesa, hiše, postave — a vse „narobe“, vse obrnjeno, vse nekako magično nadresnično. Podobe, ki so nastajale na tej strani, so bile doživete, svobodne, primitivno absolutne; črke so dobivale konkretne oblike hribov in dolin, hišic in zapletenih poti. Besede so bile majhne substance — okrogle, robate, koničaste; nekatere so bile kakor kavlji, tako da je bilo mogoče z njimi uloviti druge.

Vsemu je kriva reka. Reka deli, reka je tisto slučajnostno materialno — žival, ki grozi, kos sivega papirja. Priznam jo in ne priznam, vidim jo in je ne maram videti. Reka narašča in upada, podira mostove, nosi bremena, se muhasto skriva in pridrvi drugje z močjo na površje. Zdi se, da je tok reke absurd, ki gloje deželo in mene kakor Kafkov proces. Ne mislim, da je reka nepotrebna. V poletnih dneh, ko je sonce najvišji bog, grem po stopnicah na breg, odkoder se vidi v dalji na drugo stran, in vse stvari tukaj se mi zazde drugačne, bolj smiselne. Prehod ustvarja perspektivo, prehod in promaganje reke je transcendence. V tem „obrnjenem“ svetu so besede žive. Ta stran je morda to, kar imenuje Kierkegaard skok — skok v prazno, skok preko prepada za dosego resnice. Skok — to je prav za prav tudi bistvo vsake umetnine, vsake pesmi, kajti večno in boleče je vprašanje, kako zdržati na eni strani vse življenje.

Morda bolj kot čas je zdravnik reka — ne reka kot brezčutno, absurdno „obračanje“ sveta, ampak nenadno najdenje pomena in smisla v kapljici vode, v najmanjši travi, v pesku na sušnem se bregu. Kadar topla voda zapuša nabrežje, kopljem med ločjem in med grmovjem. V zemlji je polno korenin, odmrlih školjk, razčrtih igrač; globoko v pesku so čebuljčki, iz katerih poganjajo bele, zvončkom podobne cvetlice. In vse to zdravi.

Skoraj sredi papirja je narisal Gregor s svojo otroško in naravno inspiracijo debelo, rumeno luno. Vidim jo, kako beži, ironično zaobrnjena na tekoči, beli površini reke. Zdi se mi, da je zdaj reka podoba tega, kar imenujem čas, kajti reka stoji in gre, reka je v nas samih.

(Dalje s 6. strani)

mojo družino, vzdrževati se od izpovedi svojega mnenja v javnosti. To življenje je bilo notranji boj s samim seboj. Kadarkoli sem bil na tem, da bi prišel v spor s svojim prepričanjem, sem se moral umakniti iz razgovora in se izogibati izpostavljenim stališčem. Tako je bilo v razgovorih z mojimi predstojniki, ko bi mi lahko ušla kakšna pripomba, ki bi me spravila v nevarnost.

Simptomatično je, da med pridruženici Mihajlovu ni najti nobenega slovenskega imena. V pseudorevolucionarni patos oblečeni konformizem koebekovstva je pač bolj varen in tudi bolj donosen.

— Ob dvajsetletnici slovenskih šol na Goriškem so izdali jubilejno številko šolskega izvešča. Uvodno besedo je napisal ravnatelj dr. Mihael Rosi. Zgodovino slovenskega šolstva na Goriškem je obdelal prof. Bednarik in sicer od priznanja do pravne ureditve. Slede zapiski prof. Slavka Bratine o posameznih šolah v razdobju 1960-1965. Prof. Bednarik je še napisal zgodovino šolskih poslopij. Dr. Kazimir Humar se spominja zaslužnih pokojnikov — profesorjev Mirka Fileja in Josipa Nemca; prof. Ivo Hrovatin podaja sliko znanstvenih kabinetov, prof. Martin Krammer pa objavlja poročilo o športnem udejstvovanju goriških študentov

JUBILEJ V SAN JUSTU

„Naš dom“ v San Justu je v nedeljo 9. oktobra slavil desetletnico že v deloma dograjenih novih prostorih. Glavni del proslav se je začel dopoldne in je med zastopniki domov in organizacij pozdravil jubilej tudi predsednik SKA Ruda Jurčec. Uvodne misli je navezal na besede napovedovavca, ko je poudaril, da se vsebina ustvarjanega dela pisateljev in umetnikov v SKA trudi nad vsem našim dogajanjem plavati tako kakor je visoko plapolala slovenska narodna zastava nad Domom. Azurno vesoljno nebo ji je bilo za ozadje, v neizmernem obzorju smo v stalnem duhovnem stiku z domovino. Vse kulturno delo pri SKA in drugod pa mora sloneti na koreninah našega ljudstva — kulturno delo ne more živeti, če ne uživa podpore in ljubezni vseh, ki delajo in se zbirajo po slovenskih domovih. Kulturno in prosvetno delo nas vseh pa nam prinaša poseben blagoslov, ko nas s svojo dinamiko stalno sproti pomlajuje; kjer plava duh, tam ni meja. Ohraniti moramo samo pogum in dinamično prepojenost vero, pa bo bodočnost neprestano navezovanje vseh zdravih sil in pri tem bomo sproti opažali, da je vsak konec začetek nove dobe, vsak jubilej je že uvod v novo obdobje sadov in zadovoljstva. Kulturno delo je vedno porajanje.

„POŽIVLJENA DELAVNOST EMIGRACIJE...“

Centralni komite komunistične partije Srbije je kot prvi republiški komite po brionskem plenemu zasedal 14.-16. septembra v Belgradu. Med drugim je sklenil terjati izključitev Rankovića iz partije; Mijalko Todorović, tajnik zveznega centralnega komiteja po odstranitvi Rankovića, je opozarjal na to, da izginjenje „birokratskega in nacionalističnega središča Ranković-Stefanović ne pomeni, da so rešeni vsi problemi.“ Pričakuje, da bodo izvajanja gospodarske reforme, še večja „demokratizacija“, reorganizacija Zveze komunistov in dodatni ukrepi naleteli na nov upor. V zvezi s tem je povedal svojo sodbo, da ni naključje, če sta „ustaška in slovenska belogardistična emigracija prav v tem trenutku poživila svojo dejavnost.“

— Znano švicarsko podjetje za barvanje tekstilnih izdelkov CIBA izdaja v Bazlu revijo CIBA - Rundschau. V prvi letošnji številki je prvih 40 strani odmenjenih tekstilnih obrti v Sloveniji. Švicarski izvedenec ing. W. F. Schweitzer objavlja pregledno kratko zgodovino slovenskega tkalstva s karto najvažnejših tkalskih središč. Dr. Ksenija Rozman priobčuje pregled slovenskega srednjeveškega stenskega slikarstva, nakar Schweitzer razlaga upodobitve tkalskega dela na naših freskah. Tu pojasnjuje, da pri četrti figuri črnogorske svete nedelje ne gre za ženo pri statvi, tudi na slikah iz Marijinega življenja pri Sv. Primožu nad Kamnikom ni upodobljena pri tkanju, kot se je dosedaj mislilo, temveč pri delu na pletarskem okviru. Božo Radić poroča o ljudskem tkalstvu v Beli Krajini in o slikanju pirhov, Schweitzer o tkalstvu sit v Strazišču, Jelka Urh o klekljanem cipkarstvu v Sloveniji.

— KATOLIŠKI GLAS (Gorica) je 15. sept. 1966 pod zaglavjem „Novice iz Slovenije“ objavil članek pod naslovom: „Vsak šesti ni Slovenec“, kjer razlaga posledice vdiranja južnjakov v Slovenijo.

IZID FRANCETA BALANTIČA IN STANKA MAJČNA V DOMOVINI

Glasi slovenskih založb Knjiga (štev. 5-1966) prinaša napoved izdaje dveh izvornih del in sicer pesmi Franceta Balantiča in izbor proze, poezije, dramatike in esejistike Stanka Majčna. Ob Balantiču pravi:

„France Balantič, Muževna steblika, pesmi. Državna založba Slovenije, 1966: V redakciji Mitje Mejaka bo izšel pesniški izbor Balantičeve lirike, ki jo štejejo mnogi v sam vrh slovenskega katoliškega ekspresionizma. Njegova smrt v belogardiistični postojanki (1943) je dala povod, da so pesnika in njegovo brez dvoma pomembno lirično žetev doslej pristransko ocenjevali tisti, ki so pod vtisom Balantičeve življenjske tragike idealizirali pesnika in pripisovali njegovim verzom kozmične dimenzije, kot drugi, ki so mu zaradi političnih in nazorskih ožin odrejali sleherno ceno in veljavo. Balantič ni bil pesniški glasnik nobenega političnega ali množičnega gibanja; bil je samotarski metafizični poet, oblikovno zelo kultiviran, izrazno pa rahločuten in suveren oblikovalec slovenske pesniške besede. Iz stisk kaotičnega časa se je zatekal vase in z nostalgijo vnemo iskal — kot je vedel in znal — odgovor na vsa tista eksistenčna vprašanja, ki jih rešuje mladost v odnosu do sebe in sveta. V spremni besedi skuša kritik Mitja Mejak pravično in pošteno odmeriti poetu tisti prostor v slovenski književnosti, ki mu po ustvarjenem pripada.“

Stanka Majčna *Izbrano delo* pa bo izšlo pri založbi Obzorja v Mariboru. Napoved izdaja pravi med drugim: „Slovenska literarna zgodovina šteje Stanka Majčna (1888) za enega najvidnejših predstavnikov slovenskega ekspresionizma tako v liriki (pesniški cikel *Zemlja*) kot v prozi in dramatikah... Njegovo liriko in dušeslovno prozo preveva vseskozi ekspresionistična poduhovljenost... Stanko Majčen je brez dvoma zelo zanimiv in po krivici pozabljen pisatelj, ki ga mlada generacija komajda ali sploh ne pozna. Zato zasluži odločitev mariborske založbe Obzorja, da bo izdala reprezentativni izbor njegovih najznačilnejših in še danes aktualnih novel, pesmi, dramskih in esejističnih del, vso priznanje. Izbor je uredila prof. Marja Boršnikova in napisala tudi literarno zgodovinsko študijo o avtorju.“

knjige in revije

MLADIKA (Trst, X - 6) - Vsebinska: Jože Peterlin: V zarje Vidove; Mladinski dnevi; Lev Detela: Potovanja; Jože Peterlin: Slovo od prof. Milana Bekarja - Bršljanskega na grobu; M. Šah: Zgodovina slovenskega šolstva; Fantje iščejo Kristusa; Kondor: „Borci za kulturo“; Lojze Škerl: Kaj pravite vi?; Jože Jamnik: Poimovanje avtoritete; Karlo Volk: Upor noči; Saša Rudolf: Profili - Jean Monnet; Odstavki: Lev Detela, Razgovor s samim seboj; Knjige; Radio; Ko se vozite v teh poletnih dneh; Sodba o filmih; Čestitke. — Naročnina za ves letnik v Ameriki 5 in pol dolarjev.

MLADIKA (Trst, X - štev. 7) - Vsebinska: Jože Peterlin: Dvajsetletnica Radia Trst A; j. p.: Pomembni dnevi sredi poletja; Kondor: Zgodba gospoda Drnjulje; L. S.: Nadškof dr. Josip Srebrnič; Stanko Janežič: Tabor; S. J.: Slovenski duhovnik na koncilu; Maks Šah: Zgodovina slovenskega šolstva; Karlo Volk: Upor noči; p. Ivan Žužek: Slovenski katoliški izobraženec in sodobna kultura; Lojze Škerl: Kaj pravite vi?; M. Š.: Po kolonijah naših otrok; Marjan Bajc: Demografske strukture sveta; J. U.: Na športnih poljih; Saša Rudolf: Lin Piao; j. p. Slovenske radijske oddaje iz Kölna; Lev Detela: Traktat o pluralizmu; Knjige, revije, publikacije. — Uredil Jože Peterlin, zunanja oprema Klavdij Palčič. — Revijo izdaja uredniški odbor: Stanko Janežič, Marij Maver, Franc Mejač, Sergej Pahor, Lojze Škerl, Drago Štoka, Čestnut Marija in Silvan Kerševan. — Odgovorni urednik dr. Lojze Škerl. — Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3.

Duhovno življenje (okt.-nov. 1966). A. G.: On in samo on naj kraljuje; Gregor Mali: Pavel VI latinski Ameriki; Vzroki za širjenje komunizma; Alojzij Košmerlj: Koncil, cerkev na zemlji in nebeška cerkev; X. Y.: Jožef Cardijn — delavski kardinal; Roman Rus: Dobrodelni ustanovi: Misereor in Adveniat; Heredia - Kremžar Fr.: Spomini poročevalca iz Kristusovih časov; Boris Koman: Naša pot v bodočnost; V družini: „Indija Koromandija“ in njene posledice (M. B-eva); Stare so... (M. R-ova); Vloga babice v današnji družini (Tilda E.); Materinski dan (D-ova); Za mladino: Dnevnik Ane Marije (Michel Quoist - M. M.); Mladinska anketa: Vprašanje narodnosti zakonske druga (Žarko); Podrti vihar (Ivan Korošec); Dnevnik Janeza XXIII. (dr. Filip Žakelj); Nova knjiga o Baragi; Svetovne novice; Slovenci v svetu; Novice iz Slovenije; Med nami v Argentini; Marjan Marolt: Mlini in žage.

Lev Detela, *Atentat* (Proza in pesmi). Ta knjiga 150 strani je izšla letos maja v Trstu kot četrti v zbirki Avantgardistična dela slovenskih avtorjev, ki jo izdaja založba Sodobna knjiga (Trst, Via Donizetti 3).

— „Zedinjena Slovenija“ je izdala Obrisi zgodovine slovenskega slovstva za študente srednješolskega tečaja v Buenos Airesu. Na šestnajst straneh je zgoščeno podana snov za obdelavo vseh letnikov in sega od početkov slovenskega pismenstva do najnovejših časov s kratkim pregledom književnosti v zamejstvu po letu 1945. Izid nosi datum: septem-

ber 1966, avtor je pa zabeležen s črkama sp. — Izvodi so na razpolago v pisarni društva za ceno 40 pesov.

— Prosvetno društvo „Ivan Trinka“ v Čedadu je izdalo knjigo Oj. Božime — zbirko slovenskih beneških narodnih, Birtičevih in drugih pesmi. Zbirka je šopek cvetja beneških ljudskih pesmi.

Zbranih je 94 pesmi, od katerih je 38 ljudskih, ostale pa so Petra Podreke, Ivana Trinka, Izidorja Predana, Antona Birtiča, Staneta Jamnikarja, Franceta Slabeta, Franca Stražarja in Zdravka. Spremno besedo je napisal pisatelj France Bevk.

ALI JE TO VERSKA SVOBODA?

Slovenski etnograf dr. Niko Kuret je danes v svoji stroki predstavnik, ki ga upošteva tudi mednarodni svet, saj je pred kratkim za svoja dela prejel ugledno nemško Herderjevo nagrado. Pri Mohorjevi družbi v Celju je izšel oris slovenskih „starovetnih šeg in navad od pomladi do zime“ in sicer ima knjiga naslov „Praznično leto Slovencev“. Že ob izidu prvega dela v letu 1965 ni nalletelo na prijazen sprejem pri marksistični etnografski kritiki. Konec koncev je taka knjiga dokaz religiozne tradicije našega naroda. Spočetka je bilo delo v dogovoru z uredništvom mohorjevitih knjig namenjeno rednim izdajam. Toda dejanskim gospodarjem Mohorjeve družbe je bilo delo tako malo po godu, da najprej sploh ni moglo iziti, potem je po šestih letih čakanja bilo uvrščeno med izredne izdaje, ki so med ljudstvom veliko manj razširjene kot redne. Ko je sedaj v tem okviru delo izšlo, sta se ga lotila kot kritika Vili Vuk, začetnik v študiju etnografije in dr. Angelo Baš. Obema je v naših razgledih potem odgovoril (štev. z dne 13. avgusta 1966) dr. Niko Kuret in ugotovil: „... govori vsak svoj jezik (obrača se na dr. Baša jun.) in dialog med nama v tej smeri nima upanja na uspeh, zato se mu vnaprej odpovem...“ — In vendar nekateri turisti iz Jugoslavije kljub temu upajo trditi, da vlada v Jugoslaviji verska svoboda.

NAŠE PRIREDITVE

Trinajsti kulturni večer bo v soboto dne 5. novembra 1966 ob sedmih v dvorani Bullrich in bo v okviru teološkega odseka.

Predaval bo g. msgr.
Anton Orehar

Štirinajsti kulturni večer bo v soboto 19. novembra ob sedmih zvečer v dvorani Bullrich, Sarandi 41, in bo v okviru filozofskega odseka.

Predaval bo g. Božo Fink

PRED IZIDOM

M E D D O B J E

IX - štev 4-6

GLAS sproti obvešča o kulturnih problemih in o kulturnih zadevah našega narodnega razvoja. Pestrost, širina in razgledanost mu ne manjkajo, vendar za vse to poleg drugega tudi stroški niso majhni. Če ste z njim zadovoljni, ga podprite po svoje še Vi in darujte za GLAS!